

WSTĘP

Głównym przedmiotem niniejszego opracowania jest wydobycie oraz omówienie problematyki związanej ze stosowaniem przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej indywidualnego prawa łaski. W toku prac nad monografią okazało się, iż pełne przedstawienie poruszanej problematyki jest niemożliwym bez wyjścia poza obszar prawa karnego i sięgnięcia do zagadnień dotyczących także prawa konstytucyjnego, administracyjnego, a nawet cywilnego czy rodzinnego. Co więcej, niezależnie od kwestii prawnych, instytucja prawa łaski okazała się nieść ze sobą obszernie pole rozważań o charakterze filozoficznym oraz filozoficzno-prawnym.

Wybór tematu podyktowany został przede wszystkim niezwykle doniosłą rolą, jaką indywidualne prawo łaski spełnia w systemie prawa, pozostając, pomimo zmieniających się warunków społeczno-prawnych, niezastąpionym elementem systemu prawnego, realizującym różnorodne cele i funkcje o charakterze publicznoprawnym. Do podjęcia powyższej problematyki skłaniał także brak w polskiej literaturze kompleksowych opracowań przywołanych zagadnień. Od czasu publikacji w 1965 r. monografii A. Murzynowskiego pt. „Ułaskawienie w Polsce Ludowej”, nastąpiło głębokie przekształcenie całego systemu procesowego, nie wspominając już o przeobrażeniach o charakterze ustrojowym. Z kolei we współczesnych opracowaniach perspektywa badawcza zawężona zostaje do obszaru polskiego systemu prawnego, przy niemal całkowitym przemilczeniu regulacji i rozwiązań systemów obcych. Przygotowując rozprawę, uznałem, iż z uwagi na tożsamość rudymenarnych elementów indywidualnego prawa łaski we wszystkich niemal zbadanych systemach prawnych, koniecznym jest przywołanie najważniejszych głosów przedstawicieli literatury obcojęzycznej nawiązujących do ułaskawienia, w szczególności w płaszczyźnie filozoficzno-prawnej, jak również w zakresie rozwiązań systemowych. Dzięki temu możliwym stało się wykorzystanie szerszego spektrum poglądów oraz koncepcji, co w konsekwencji zaowocowało pełniejszą i bardziej pogłębioną analizą poruszanych zagadnień. W toku prac nad rozprawą podjąłem także próbę zgromadzenia oraz przeanalizowania danych dotyczących wszelkich praktycznych aspektów wykorzystywania prawa łaski w latach 1991-2008, tak by – konfrontując wyniki rozważań teoretycznych z funkcjonującą praktyką – uzyskać aktualny obraz roli i miejsca prawa łaski w polskim systemie prawnym, a także by poczynić obserwacje umożliwiające nakreślenie obszarów wymagających wprowadzenia niezbędnych modyfikacji w formie normatywnej lub w zakresie istniejącej praktyki. W niniejszym opracowaniu zrezygnowano z rozbudowanych, teoretycznych rozważań dotyczących kwestii pobocznych oraz drugorzędnych dla istoty tematu monografii, tak by możliwym było sprawne poruszanie się po opracowaniu, a nadto szybkie odnajdywanie odpowiedzi na pojawiające się problemy oraz wątpliwości praktyki.

Pragnę podziękować Panu Profesorowi zw. dr. hab. Kazimierzowi Marszałkowi, za pomoc i ukierunkowanie przy przygotowywaniu niniejszej monografii, a także za wiele cennych wskazówek, uwag i materiałów, które pozwoliły mi zgłębić istotę poruszanego problemu oraz spojrzeć na omawiane zagadnienie z różnych perspektyw. Dziękuję również pracownikom instytucji, dzięki którym miałem możliwość skorzystania z wszelkich niezbędnych informacji oraz statystyk związanych ze stosowaniem prawa łaski w polskim systemie prawnym. Do instytucji tych należy zaliczyć przede wszystkim Biuro Obywatelstw i Prawa Łaski Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a także Wydział Statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości. Materiały i informacje uzyskane za ich pośrednictwem, stały się kanwą rozważań zawartych w monografii, owocujących licznymi wnioskami *de lege ferenda*.